

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ ПРОЦЕСУ»

Компонента освітньої програми – *вибіркова*

Освітньо-професійна програма	Філософія
Спеціальність	В 10 Філософія
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача	Григорків-Коротчук Ірина Романівна - к.ф.н., асистент кафедри філософії та культурології http://philology.chnu.edu.ua/?personnal=григорків-коротчук-ірина-романівна#more-4268
Контактний тел.	+380952129160
Е-mail:	i.hrigorkiv-korotchuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4927
Консультації	Очні консультації: за попередньою домовленістю. За розкладом: згідно затвердженого графіка

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія процесу – галузь філософії, що кристалізується у ХХ столітті як альтернативістський спосіб мислення на противагу класичному раціональному. Таке розуміння вимагає динамічного підходу до розуміння одного із найголовніших питань філософії – природи буття. У цьому курсі висвітлюється не лише передумови виникнення школи. А й описується широке поле проблемних ситуацій у науці, які вирішувались саме завдяки новітньому підході до сприйняття реальності як процесу. Процесизм постає як всеосяжна космологія ХХІ століття, що надає систематичну описову теорію світу, яка може бути використана не лише самою наукою, а й релігійним, моральним, мистецьким, екологічним та мультикультурним досвідом.

Курс «Філософія процесу» спрямовано на вивчення розуміння процесу в науковій картині світу. У курсі зазначається не лише про значущість переосмислення понять «субстанція» та «процес» в науковому пізнанні. Філософія організму надає науковому пізнанню нового імпульсу, визначаючи напрям розв'язання проблемних ситуацій. Метою вивчення курсу є оволодіння сучасними онтологічними теоріями та дослідженнями, які їх супроводжують; аналіз закономірностей і механізмів нової метафізичної системи; інтерпретація суспільно-економічних, політичних, історичних, фізико-біологічних, психологічних, культурних процесів як складових елементів єдиної реальності.

Вивчення курсу «Філософія процесу» здійснюється впродовж одного семестру. Навчальний процес з включає до свого складу: лекційні заняття;

семінарські заняття, самостійну роботу студентів; індивідуальні та групові консультації; певний вид контролю знань, умінь і навичок студентів; додаткові види роботи студентів: написання та захист реферату, здійснення науково-пошукової роботи, написання твору-роздуму на світоглядні теми, обов'язкове прочитання першоджерел та здійснення їх критичного аналізу, виконання додаткового практичного завдання; іспит.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Змістовий модуль 1: Філософія процесу: підходи і визначення	
Тема 1	Предмет філософії процесу
Тема 2	Ключові поняття та принципи метафізики процесу Альфреда Норта Вайтгеда
Тема 3	Етико-теологічний аспект: когерентність людини, суспільства та Бога
Тема 4	Теологія процесу
Змістовий модуль 2. Філософія процесу: тенденції та перспективи розвитку	
Тема 5	Антропология процесу
Тема 6	Метафізика процесу у світлі сучасної філософської думки
Тема 7	Неоматеріалізм філософії процесу
Тема 8	Філософія процесу і наука

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо);
- наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, законодавчо-нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- інтерактивні методи (робота в малих групах, проблемно-пошуковий метод, ситуаційний аналіз, круглий стіл, моделювання життєвих ситуацій)
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо);
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Для поточного контролю: заслуховування доповідей та повідомлень на семінарських заняттях, термінологічні диктанти, тести, аналіз різних видів повідомлень (наукової статті, доповіді, виступу у ЗМІ тощо), студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Для контролю самостійної роботи: тестування, анотації опрацьованих першоджерел, підготовка есе (проекту), підбір відео, аудіо та текстового матеріалу за визначеною темою.

Формою підсумкового контролю є іспит.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

Схема нарахування балів за поточним контролем (засвоєння теми дисципліни):

Бали	Критерії оцінювання усних відповідей
5	здобувач вищої освіти цілком і всебічно розкрив сутність питань теми, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити;
4	студент розкрив питання теми у загальних рисах, розуміє їхню сутність, вільно оперує поняттями і термінологією, але спостерігаються деякі упущення при відповідях на питання та неточні обґрунтування;
3	студент не повністю розкрив питання теми у загальних рисах, намагається робити висновки, але слабко орієнтується в джерелах, припускається помилок, матеріал викладає нелогічно;
2	студент не розкрив теми, не розуміє її сутності, не орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно
0	студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань

Підсумковий контроль – семестровий іспит – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях.

Оцінка за курс складається із суми кількості балів за іспит (40 балів) та поточних семестрових семінарських і самостійних завдань (60 балів).

Рівень, шкала ECTS, оцінка	Теоретична підготовка
високий /A/90-100 балів відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.
Вище середнього / B /80-89 балів добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні закони, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх.
Середній /C/ 70-79 балів добре	Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.
Достатній / Д / 60-69 балів задовільно	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії (аксіоми, закони, принципи); допускає помилки, які

	повною мірою самостійно виправити не може.
задовільний /Е/ 50-59 балів задовільно	Студент відтворює прочитану інформацію не виділяючи взаємозв'язок між основними поняттями
Початковий, FX,F, 0-49, незадовільно	Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення учення

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxpbs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Жадяєв. Д.В. Метафізика процесу А.Н.Вайтгеда: історико-філософський аналіз. Дніпропетровськ, 2013. 18 с.
2. Кобб Дж. John B. Cobb, Jr. Whitehead's Theory of Valueby. Five Foundations for a New Civilization. Режим доступу: <https://www.openhorizons.org/john-b-cobb-jr.html>
3. Кононова Я.В. Антропология сучасності Бруно Латур // *Культура і сучасність*. 2014. № 2. С. 42-48. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kis_2014_2_10
4. Латур Б. Latour B. An Inquiry into Modes of Existence: An Anthropology of the Moderns. Cambridge Mass: Harvard University Press, 2013. 520 p.
5. Тілліх П. Мужність бути. Небуття і тривога. Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n37texts/tillich.htm>
6. Уайтхед А.Н. Процес і реальність. А. N. Whitehead. PROCESS AND REALITY AN ESSAY IN COSMOLOGY. Режим доступу: <https://antilogicalism.com/wp-content/uploads/2018/04/process-and-reality.pdf>
7. Філософія: Хрестоматія для аспірантів: Навчальний посібник. Укладач Волков О. Г. Мелітополь: 2018. 424 с.
8. Latour, B. Woolgar, S. Laboratory Life. The Contruction of Scientific Facts. Princeton, New Jersey: Princeton University Press. (1979; 1986).
9. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації/ [Пер. з нім. А. Єрмоленко, В. Єрмоленко]. К.: Лібра, 2001. 400 с.
10. Кононова Я.В. Функціонування концепту «річ» в дискурсі теоретиків акторно-мережевого підходу // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал / [редкол. : В.Г. Чернець (голов. ред.) та ін.]. К. : Міленіум, 2014. № 4. С. 54-59.

11. Метафізика та онтологія: конспект лекцій / [упоряд. О. В. Кулешов]; Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2019. 52 с.
12. Шамша І.В. «Філософія теперішнього» Дж. Г. Міда як онтологія процесу // Актуальні проблеми філософії та соціології (2017), с.163-165.
<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11468/Shamsha%20I%20V.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
1. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> Бібліотека ім. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
 2. <http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.
 3. <http://www.nbu.gov.ua/> Бібліотека ім. В.Вернадського.
 4. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html> Найвидатніші філософи світу та України.
 5. <https://royallib.com/genre/filosofiya> Бібліотека першоджерел
 6. <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua> Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Детальна інформація щодо вивчення курсу “Філософія процесу” висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни